

Lleó, V. *Lóia* *Lleó*, *Castell*~, V. *Castellbò* -*Lleons*, V. *Vila* ~

LLERA

La *Llera*, partida del terme d'Areny, al SE. (Alta Ribagorça), a la vora del riu. Xavier Terrado va oir: la *lêre*.

Riu de las Lleras, el gran afluent de l'Isàvena que hi davalla des de les Viles del Turbó (Alta Ribagorça) (DECat. IV, 5266a9-11).

Barranc de les Llères, partida del terme de Solsona (XLVI, 79.10).

ETIM. *Llera* < *Glera*, 'pla de còdols i areny gruixut', llatí GLAREA, amb l'evolució GL->ll- pròpia de Ribagorça. (DECat. IV, 525b23-24; 59-60). J.F.C.

Per tant no pot venir d'això (potser aglutinació de *l'era*. en plural:

El Solà de les Lleres, accident coster entre Cap de l'Abella i Tallalauca, en el terme de Banyuls de la Marenda (Vallespir).

Potser derivat en *-era* del dim. *glerola*, el cogn. *Garolera* (amb dissimilació d'una *l*)?

LLERET

Poble agregat a Lladorre, a la vall de Cardós, sota el *Coll de Lleret* (1975 m.alt). S'anomena *Serra de Lleret* la que s'estén entre el Vallat i la Vall de Cardós, al N. del bosc de Lladrós. Els *Cortals de Lleret* són un poc més al N. de la mateixa serra.

PRON. MOD. *Jerèt*, oït a Tavascan per Coromines l'any 1934 i a Tirvia per J.M. de Casacuberta (c. 1920).

DOC. ANT. 1086: *Laseretum* (BABL VII, 106) 1120: *Leseret* (Valls Tab., *Aneu*, 289).

Resultant de l'aglutinació de *l'aseret*, del llatí ACERETUM 'bosc d'aurons' (E.T.C. I, 129 n. 24). J.F.C.

LLÈRIA i LLERIOLA

Nom de dues grans valls a les muntanyes del Coll de Balaguer; i LLERÍA, nom d'una plana valenciana.

En el barranc de *Llèria*, hi ha el vell mas de *l'èria*, (oïts tots dos, 1934, baixant de l'agut cim del *Puntaire* (LL. I, 88). Més avall segueix la barrancada fins a mar, pel peu del Coll de Balaguer. La guia d'Iglésias-Santasusagna descriu el camí des de Masboquera, entrant-hi pel «Portal de *Llèria*» (pp.265), formidable congost, sobre la salvatge, grandiosa i escarpada vall (V. allí foto, p. 276); i seguint (p. 264, 266) fins al baixador de Vandellòs, en la línia fèrria de Tarragona a Tortosa.

El barranc dit avui de *Lleriola* —també descrit allí, p. 279, en l'itinerari de Masriudoms a l'Ametlla, passant prop del *Pou de Lleriola*—, s'origina en un altre vessant, no lluny de la part alta del de *Llèria*, però més a l'Oest, o sigui més cap a Vandellòs; i tombant, a mig curs, en direcció a l'Ebre, va a desembocar també a mar, 2 k. més enllà del de *Llèria*.

Provisionalment l'etimòleg té la impressió de retrobar aquí noms llunyans més coneguts: no sols l'il·lustre de *Lliria* (art. infra), sinó altres noms coneguts italians i portuguesos. A Portugal, *Leiria*, però ens en dissuadeix bastant l'accentuació, i la seva forma antiga *Leirèa* ens en aparta del tot: donant a entendre una base -ENA o anàloga; com que ja ens feia escèptics l'allunyament, escarmentats, fem encara menys cas de la paronímia amb els NLL it. septentr. *Lerici* i *Leria*.

Quant a *Lliria* més a prop i nostre, en terra de substrat comú, i ja amb antecedents de temps romans, el que aquí ens fa dubtar, encara més que la diferència de la vocal tònica, és l'escassa versemblança que en aquestes valls solitàries i aspèrrimes, mai gaire habitades, s'hagi conservat un nom de remot origen ibèric —o potser més aviat pre-ibèric—, com el de *Lliria*. No tant com inconcebible, però advertim que s'hi afegeix una objecció fonètica. La conservació de la *i* posttònica: que en el nom d'una ciutat famosa com *Lliria* es justifica, per influències cultes, i ahora per la congelació en què la intermissió de l'àrab mantingué intactes, per llargs segles, molts detalls de les formes pre-romanes.

Mentre que aqueixa estereotipació en el nostre cas seria ben inversemblant: aquí no hi pot haver influència cultista. I si bé els moros hi van fer deïxes, no hauria estat per conservar-hi algun obscur localisme que hi trobessin. Aviat s'endevina que una ETIM. realment aràbiga és més versemblant. Tot allò, en efecte, és ple de NLL aràbics. *Llaberia*, *Alforja*, *Arbolí*, *La Ràpita*. *Miliana*; i els mossarabismes acompanyant-s'hi: *Fatxes*, *Genessies*, el *Puntaire*, *Xerta*, *Tivenys*, *Pratdip*...

El que ens pot guiar ací és el nom de LLERÍA, nom d'una plana en terme de Morvedre, oït *leria*, (XXXII, 30, 32). Tant aquest com el nostre *Llèria*, tenen una etimologia aràbiga inobjectable: *lājilīya*, femení de l'adjectiu *lājilī* 'vespertí, nocturn': derivat corrent del nom de la 'nit' en l'àrab comú i de tots temps: *lājil*. Ens hi conforta el nom de *Mabomet ben Leylia*, a. 1321, sarraí d'Almeria (BABL V, 179); *lājilī*, comprovat com usual a Espanya («nocturnus» RMA.) i pertot: *Lilī* NP algerià (GGAlg.) amb pronúncia reduïda.¹

És clar que en aquesta combinació s'havia de produir, en terra nostra, la dissimilació *l-l->l-r*. Tal com en LILIUM > *liri*, i en l'alacantí *Lleriet*, al·lòtrop del